

Nro 17.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBOL.

*Költ Bétsben Augustusnak 27-dik napján 1793.
esztendőben.*

Magyar Ország.

Egy Gömör Vármegyei tót helységben, *Róna-Patakon* egy olly tanult kovács mester ember találta, kinek nem hiszem, hogy a' ló patkólásra nézve, egész Európában párját lehetne találni, a' ki a' leg szilajabb ló lábára is minden további vele való bajlódás nélkül, úgy fel tudja a' patkót verni, hogy annak sem fejére zsákot vonni, sem lábát fel kötnöni, sem keletzébe hányni nem kelletik, és azon kívül, hogy ingyen szolgál, meg is szokta a' ló gazdáját jól vendégleni. Kár, hogy a' nevét nem tudom, kétség kívül *Ménkö Pálnak* neveztetik. Minap hozzá vezet

egy szegény oda való lakos a' lovát, 's kéri, hogy minél előbb üssön körmeire patkókat — a' kováts, bizván a' jó áldomáshoz, ki vízi mühelyéből eszközeit, fel fogattya a' ló lábát, és midőn a' patkóláshoz nem szokott állat ide 's tova való forgása, és hánykodása által akadályoztatná ötet munkájában, úgy meg üti kezében lévő pörölyével a' szegény párát vak szemén, hogy mingyárt le rogyant, és még annyi érzékezenység sem maradt benne, hogy farkának meg tsávantásával meg köszönhette volna hozzája mutatott barátságát. A' szegény parafztnak szeme szája el álván, egy darabig hol lelketlen lovára, hol a' kovátsra vette könybe forgó szemeit. Vég tere panaszra fakadván vele feddődni, és agyon ütett lovának árrát kezdette tölle kívánni. A' maga mesterségét jól értő kováts, mintha ő lett volna a' leg ártatlanabb ember, elő vette a' szegény parafztot, 's úgy jól tartotta egy sofa bottal, hogy annak lábaiba ment szelze miatt tántorogva kellett nékie haza menni. — Tsuda, hogy a' loya után nem küldötte a' gazdáját is.

Heves Vármegyében lakozó úr P. G. jelenteti általunk a' N. Publicumnak, hogy a' melly nemes ifjak magokat a' vadászatban gyakorolni, és tökéletesíteni akarják, bizvást jelenthetik magokat nálla, kész minden nap két órát adni a' vadász mesterségnek tanításában, még pedig, minden bér és jutalom kívánás nélkül. Ez a' nevezetes vadász mester igen szép próbáját adta nem régiben, *Eger* városához nem messze, nagy méltóságú Gr. *Egri* Püspök ö Exc. ája felső *Tárkányi* gyönyörűsége vadász erdejében jágerségének, a' hová számos puskás urak (még ollyak is, a' kik addig, vagy író tollaknak forgatásában gyakorlották magokat, vagy az est-hajnali leseken fektében szokták a' dámyadakat lövöldözni) ki mentlansággal várták a' vadaknak réájok menetelét. — Azomban egy vad ki akarván D. K. és P. G. urak közt illantani, P. G. úr tzélnak veszi a' va-

dat, 's úgy hasba lövi D. K. urat, hogy ez tsak e. jайдúl. Nagy szerentséje D. K. úrnak, hogy a' rajta esett lövés nem veszedelmes, másként maga bőrével fizette volna meg a' vadászatnak az árát. Fogadom, hogy nagy adományért sem fog ezután D. K. úr vadászni menni, és bár nem puskával, hanem tsak pipa szárral tzelezzen is ennekutána valaki réá, bizonyosan vagy meg fog bukni, vagy el szaladni. — Ki vélte volna, hogy P. G. úr olly derék jáger legyen, holott a' mint fülökbe jött, mások fel is fogadták felele, hogy a' mit ő fog lönni, azt készek lesznek mindenes-től fogva meg süttetni, 's meg enni. Szerentsés vadászat, mellyben egynéhány fertály óra alatt, két őz, két róka, két nyúl, és egy D. r. lövet-tetnek meg. Már ebből mitsoda tudomány kö-vetkezik? ez: *Quam quisque norit artem, in hac se exerceat*, az az, *Senki se fogjon olly dologhoz, a' mellyhez tellyességgel nem ért.*

Talám ebben az egész mostan folyó század-ban sem vólt, kedves Hazánkra nézve, veszedel-mesebb esztendő a' jelenvalónál, a' mellyben t. i. annyi, és olly veszedelmes égi háborúk, és árviz-ek lettenek volna, mellyekből semmi jó követ-kezéseket, nem várhatunk magunkra. — Nem egy két, hanem több erről panaszolkodó leve-lek érkeztek hozzánk a' két magyar Hazából, mellyek közzül a' nevezetesebbeket, most, és más postákon közleni fogjuk Erd. Olvasóinkal.

Lötséről ezt írja egy érdemes levelező ba-rátunk múlt hólnapnak 27-ik napján: „ Ezen je-
 „ lenvaló hónap 22-ik napján, este 9 órakor, meg
 „ nyilatkozván itten a' felhöknek fejünk felett
 „ lebegett tsatornái, (melly egygy égi háború,
 „ tsattogás, villámlás, és ménykő hullásoknak
 „ kemény ropogásai által kezdődött), és az esső
 „ azon éjjel, és az azt követett napon estig, a'
 „ leg nagyobb; 's leg sűrűbb felleg szakadás mód-
 „ jára, meg szünés nélkül omolván, olly viz-ára-
 „ dást okozta, a' mellyhez még a' vénségben meg
 „ öszült tisztes öregek is hasonlóról nem emlékez-

„ nek — az honnan ez által ki beszélhetetlen ká-
 „ rok történetek. Itten a' városnak 6 malmai
 „ öfzve rontattanak, minden hidak el szaggattat-
 „ tanak, a' polgároknak kaszázó rétejek, renden
 „ lévő szénáik, gabonájok, árpájok, lenek, és
 „ káposztás kerteik földestől éggýütt el seprel-
 „ tek; söt néhol a' szántó földek is, vagy el hor-
 „ dattak, vagy kövel bé fedettek, sokan viz ár-
 „ kokká lettenek. Más közelebb lévő helységek-
 „ ben, a' meg nevezett károkon kívül, házák,
 „ tsürök, borral meg tölt pintzék, és sok majo-
 „ rok is, a' hol térségen feküdt a' váras, vagy
 „ falu, lettenek a' viznek prédáivá. Eggy szó-
 „ val, olly veszedelmes isten itilete és ostora va-
 „ la mi rajtunk, a' mellyet életünk fogytaíg el
 „ nem felejthetünk, jóllehet ezt a' mi vétkes tse-
 „ lekedeteinkel érdemlettük, és ez az efszandó
 „ mi előttünk ugyan nevezetes leszen. Ez előtt
 „ tsak nem Juliusig tartó hidegek uralkodtanak,
 „ és allig szemlélénk, úgy szólván, hét vagy nyóltz
 „ nyári napokat, mellyeken a' gondtól meg ter-
 „ helt elméinket kívánnýuk vala zöldellő mezein-
 „ ken meg frissíteni, 's vidámitani, és imé eggy
 „ kis örömünket ezer annyi bánat váltá fel. —
 „ Szarvas marháink is a' nyelvekre és lábaikra
 „ szenvednek, és betegek. — Vallyon már mind
 „ ezekért zúgolódjunk é, és békételességünkkel az
 „ Istent sértsük, vagy kétségbe essünk é? Ne,
 „ mert mind ezek, bizonyára sem történeiből,
 „ sem az Isten bölts végezése nélkül nem lette-
 „ nek. Ő ád áldást, és ő is foszt meg némellye-
 „ ket attól, bizonyos jó végből.

Tsókollyuk hát azért büntető ostorát,
 'S hiven el fogadjuk keserves poharát.
 Mert a' midön dorgál, tsak a' büntől gától,
 De soha végképpen el nem vet magától.
 'S midön életünket kerésztekkel sérti,
 Akkor hivségünket, 's hitünket kísérti.
 Nints hát okunk réá, hogy kétségbe essünk,
 Akármelly rettentő bajtól kísértessünk.

Hadi Történetek.

Valentzia meg vétetésének környül állásairól, egy Báró *Splényi* F. M. L. magyar gyalog regementéből való tizt, a' ki maga is szüntelen jelen vólt annak ostromoltatásán, illetén bizonyos tudósítást bortsátott hozzánk: „Minekutánna *Valentziának* hat hétig tartott ostromoltatása alatt, 800 és egynéhány emberünk rész szerént megöltettek, rész szerént sebbe estenek vólna, Jul. 25-dik napján olly rendelést vevénk, hogy a' B. *Splényi* batalionnyából 1 kapitány és 3 tizt, 100 önkényen ménendő köz emberrel, a' Monsi kapú felől a' pallisádokig tsinált három rendbeli mináknak fel lobbanása után ostromra mennyenek, és a' sántzokban, 's bástyákon lévő ellenséggel meg ütközzenek. Rajtunk kívül a' *Brentánó* és *Beaulieu* (olvasd *Bolió*, vólt Orosz magyar gyalog regementének tulajdonosa, kit zsíros Izájú katonái bolyónak hívnak) batallionjaiból is két tizt 100 emberrel, és az Anglusok közül is egynéhányan valának ezen alkalmatosságra rendeltve.

A' végzés szerént estéli 8 óraker kellett vólna a' mináknak meg gyújtattatni; de minthogy akkorra el nem készülhettek, kilentz óra után gyújtották meg azokat két mineur kapitányok, még pedig tulajdon életeknek veszedelmével. A' mináknak szörnyü ropogással, és föld reszketéssel lett fel lobbanások után az ostromra ki állottak, u. m. *Rogofzki* kapitány, *Suk* fő hadnagy, *Tartler* al-hadnagy, és *Csoma* zászló-tartó a' 150 *Splénianusok* előtt jeles példa adásokkal a' sántzok felé futván, a' mint még előre el végezték magok közt ezen 4 tiztek, el rikkantották magokat, ugyan ezt tselekedték a' ki rendeltetett köz emberek és transchekben lévő katonák is, mellyen nemtsak a' sántzokban és bástyákon állott, hanem még a' városban lévő Frantziák is annyira el rettentenek, hogy, a' mint annakutánna önnön magok is meg vallották, helyeket is

allig tudták találni. A' palliszadákhöz érkezvén, és azokon mindnyájan által szökdösvén, *Rogofzki* kapitány és *Tartler* al-hadnagy bal felé; *Suk* fő hadnagy és *Csoma* zászló-tartó pedig 80 emberrel jobb felé szaladtak, és egynéhány Fr. őrállókat által döfölvén, az ellenség minájához érkeztek, holott 3 mina ásókra találván, kettejét megölték, a' harmadiknak pedig, a' ki azt igrte, hogy ha életének kedvezünk, minden Fr. minákat meg fog nekünk mutatni, életét meg hagytuk. Innen tovább menvén, és nagy lármával nyomozván az ellenséget, a' bástyákat töllök elvettük, az azokon fekvő 11 ágyúknak és 2 haubitzáknak gyújtó lyukaikat bé fzegeztük; innen a' bástyák alatt lévő vermekbe le szállottunk, és ottan is 8 minákra, és két hordó kész töltésre találtunk. Az alatt kapitány *Rogofzki* is maga népevel más bástyát meg vévén, velünk ölzve jött 30 emberünk héjjával. Utánnunk 300 munkások is küldtettenek az általunk el vétetett bástyáknak tetejére, oly véggel, hogy ottan mingyárt batteriákat tsináljanak, kiknek védelmezésekre *Csoma* zászló-tartó 50 emberrel rendeltetett ki.

Ezt látván a' várnak fő kórmányozója, fel adta a' várat, és 2 a Aug. fegyvereiket és lovaikat vissza hagyván, ki ballagtanak a' Frantziák a' várból. *Yorki* hertzeg maga is látni kívánván ezen ostromon lévőket, meg parantsolta, hogy a' midőn a' Frantziák ki fognak költözni, ök is jelenyenek meg, és karét formállyanak. Bé is telylyesitetett kívánsága. Bezzeg itt lehetet sok rongyos Frantziát látni, de még többet fejer népet. Már most *Chambray*, *Bouchain*, *Meubeuge*, és *Dünkerka* felé oízol az armádiánk. A' jövendő történetekről is fogom az urat tudósítani, ha életben maradhatok. „

Koburg hertzegnek, a' Fels. udvari hadi Cancelláriához érkezett, és ez által 21-dik Aug. közönségessé tétetett jelentése szerént, három colonnéra oíztattatott fel a' Fr. Flandriában táborozó égyyesült hadi sereg. Az első a' *Yorki* her-

tzeg vezérlése alatt, August. 6-ik napján *St. Aubertnél* szállott táborba. A' második, hadi tármester Gr. *Collorédó* kormánya alatt, *Naves* felé, a' harmadik pedig, mellyet Gr. *Clerfait* hadi tármester vezérelt, Aug. 7 napján *Haspres* felé indúlt. Az első colonné útjában, 4 Fr. regementre bukkant az *Avoini* tetőkön, mellyeket *Barco* regementéből való fő Strázsa mester *Barco*, elő menő seregével, és néhány ágyúival a' *Fontaine Notre Dame* alatt fekvő Fr. táborig vissza nyomta, és 12 borral terhelt szekeret fogott el. Augus. 8-dik napján tovább menvén az első colonné, mind a' *Bourloni* le vágattatott erdőt, mind a' *Fontaine Notre Dame* mellett lévő Fr. tábor helyet üresen találta; ahoképest a' gyalogság *Marcoing* mellett meg állott, a' lövasság pedig a' futó ellenség után küldettetett. A' *Laiour* dragonyos regemente a' *Bourloni* erdőt jobbra, *Barco* fő Strázsa mester pedig maga osztályával, és két Anglus könnyű lovas escadronnal balra került meg. — Amaz semmit sem látott, ellenben *Barco* fő Strázsa mester, mintegy 800 lovas Fr. lovasságot, a' melly a' Fr. gyalogságot fedezte, vett észre, kikkel erőtelen lévén, izembe szállani ugyan nem mérefzlett, de a' mennyire még is lehetett, portázó huzárjai által kívánta azokat nyughatatlanságba ejteni.

A' *Caesar* táborából vissza érkezett *Eszterházy* huzárjainak osztálya is üzőbe vette a' futó ellenséget, és mivel *Marcoing* mellett egy erős Fr. föld vár találtatott, a' *Bourloni* úton mentenek a' nevezett helyhez, a' *Barco* huzárjai, az Anglus könnyű lovasok pedig a' bal oldalába tsaptak az ellenségnek, a' melly noha elejénten mind apró, mind nagy fegyveréből derekasan védelmezte magát, de csak ugyan meg nem állhattott lovasaink előtt, hanem fel gyűjtván *Marcoingot* egy ágyújának hátra hagyásával onnan elébb állott. A' *Gache* vizen lévő hidhoz érkezvén, ottan le telepedett, és sok ágyúkkal is meg erősítette azt: mindazáltal ottan sem lehetett ma-

radása, mivel mihelyt oda érkezett a' *Yorki* herczeg, mingyárt az Anglus és Hasszus lovasságot küldötte ellenek, a' kik közzülök sokat le szabadlván és el fogván, onnan öket el üzték, és egész *Arrasig* hajtották. Ebben a' velek való tsatazásban két *Barco* huszár vezett el; ellenben az ellenség közzül igen sok, és mintegy 100 fogattott el.

A' *második* colonné *Naves* mellett bukkant a' Frantziákra, kiket *Boros* Generál maga elő meü serege, nevezetesen a' *Barco* huszárjai által, mingyárt ki üzött a' faluból, gyalogait pedig az ottan lévő terökre helyhezette. Iten a' *Scaldis* vizén lévő által járások meg kémleltetvén, úgy találtatott, hogy a' Frantziák *Thun l' Eveque* mellett lévő hidon túl keményen bé sántzolták magokat, és ottan lévő battériáikat sok ágyúkkal rakták meg, a' kik ellen a' mi pattantyúsaink is hánytának ugyan egynéhány battériákat, és derekasan is tüzeltek rájuk; de mivel a' setét éjjel bé következett, kéntelenek vóltak az ágyúzást félbe szakasztani.

A' *harmadik* colonné *Haspreshoz* érkezvén, által üzte ugyan az ellenséget a' *Scaldis* vizén; mindazáltal mind annak túlsó partyán, mind az ellenség táborá előtt annyi ágyú vóltanak ki szegezettve, hogy lehetetlen lett vólna nagy veszedelem nélkül az említett folyó vizen nékie által menni. Arra való nézve *Herdaing* és *Ivuy* nevű falukban, 's előtte telepedvén le ez a' colonné, néhány tiszték annak meg vizsgálására küldtének ki, hol lehetne, még pedig leg könnyebben azon a' folyó vizen által menni, és a' Frantziákat *Caesar* nevű tábor helyekben meg támadni. Következett napon, u. m. Augustusnak 8 dik napján jó hajnalban, az ellenségnek meg vizsgálására ki küldetett patroklok, nem találtak egyebet annak még egészen meg sem hült helyénél, mind tábor helyeket, mind redutáikat oda hagyván, bellyebb húzták magokat a' gyözedelmes egygyesült sere-

gektől való féltekben, és a' mint a' hire vólt, *Beaupome* mellett telepedtenek le.

Igy lévén a' dolog, *Koburg* hertzegnek jelentése Izerént, mingyárt August. 10-dik napján más rendezések tétettenek a' hadakozásnak további folytatására, nevezetesen, a' *Yorki* hertzeg kormányja alatt lévő *colonne*, melléje adattatván *B. Alvintzy* F. M. L. egynéhány *Austriai* seregekkel, napnyugoti *Flandriaba*, az ott lévő *Pruffziai* seregek pedig *Trevirumba* küldettenek; ellenben, azok az *Austriai* seregek, mellyek *Moguntzia* ostromoltatása alatt valának, *Koburg* hertzeg *corpusához* menni parantsoltattak.

Augustusnak 11 napján, *Blankenstein* hufzár regementének *Obestere* Gróf *Hadick* az ellenségnek meg vizsgálására küldettéven ki, annak külső vigyázóit hátra nyomta, és néhányat le is aprított közzülök, rélzéről 4 vadász katoná kapva sepet.

Lássuk továbbá, miként folynak a' Német Birodalomban a' hadi dolgok. August. 8-ik napján 200 gyalogságból, és 80 lovasságból álló *Franziaság* támadta meg. *Schultz* *Mitrovszki* regementéből való kapitánynak vezérlése alatt *Lepach* mellett és annak környékén vigyázaton állott katonáinkat, és bátor az *Austriacusok* kevesen lettenek légyen is, még is mindazáltal derekasan védelmezték magokat, és minekutánna mások is érkeztek volna segítségekre, egész *Eisveilerig* nyomták azokat vissza. — *Mercantin* G. M. *Lepachba* érkezvén, parantsolatot adott *Schultz* kapitánynak, hogy azokat a' *Fr. őrizöket* igyekezne el fogni, mellynek szerentsésebben leendő végbe vitelére, 130 gyalog és 150 lovas katonát adott melléje. Elsőben is tehát meg vizsgálta a' nevezett kapitány a' környéket, annakutánna a' réá bizattatott gyalogságot, és lovasságot egynéhány részre osztván fel, éjjél előtt 11 óraker ki indúlt, és három oldalról körül vétetvén *Eisveilert*, a'

külső vigyázókon mingyárt erőt vett, a' faluba bé rohant, mindent, a' kit elő utól ért le vágott, és minekutánna a' temetőbe vonták, és onnan tüzeltek volna réája a' Frantziák, a' *Mitrovfzki* regementéből való gyalog katonák rajtok mentek, és bajonetákkal döfölték által az ellentállókat. — A' melly alkalmatossággal 90 ember esett el az ellenség közül, eggy tisztt, 15 köz ember, és 9 ló fogattatott el. A' miénk közül, a' mint irauk, még tsak eggy sem holt meg, és 6 embernél, 's 3 lónál több nem kapott sebet. *Mercantin* Gen. Májor kiváltképen való módon ditsirte az ezen tsatában jelen vólt Austriai vitézeket; nevezetesen *Schulz* kapitányt bölts maga viseletéért, *Feossard* kapitányt, *Jósef* fő hertzeg dragonyos regementéből, *Seibert* fő hadnagyot Gr. *Wurmser* huzárjai között, és *Loy*'s *Bourkovfzki* fő hadnagyokat *Mitrovfzki* seregéből.

Gróf *Wurmser* lovas hadi vezértől érkezett levélből olvassuk, hogy az ellenségnek mintegy 7000 emberből álló avantgardéja, avagy előjáró serege *Minfeld* és *Frickefeld* mellett, maga pedig a' Fr. tábor a' *Weisenburgi* tetőkön vont sátrort. Ebből a' levélből olvassuk azt is, hogy *Leopold* fő hertzeg huzár regementéből való fő hadnagy *Leopold*, és a' Szerviai szabad seregből való kapitány *Pickel* *Impfingen* és *Pellikám* közt által ment Fr. tábori szekereket, és az azok mellett lévő vadászokat meg támadták, 20 szekeret és 37 lovat töllök el vettek, 14 Fr. kotsist el fogtak, a' melly történet fülökbe menván a' *Landaui* Frantziáknak, 1 batalion gyalogság és 300 lovas ment ki ellenek. E' dolog tudtára adatván *Mészáros* G. Májornak, 1 escadront *Leopold* fő hertzeg, és 1 escadront *Erdödy* huzárjai között vett maga mellé ellenek indúlt, és noha keményen tüzelt réájuk a' Frantziáság, de azért még is réájok támadt, és lzerentsésen vissza is üzte őket. Ebben a' tsatában *Schelzinger* *Leopold* fő hertzeg regementébeli kapitányt agyon ütötte az ágyú golyóbis.

Augustusnak következett napjain semmi nevezetes dolog nem történt a' Rajnának bal partján. Ellenben jobb partján a' borjú fő (*Kalbskopf*) és ki terjesztetett kéz (*Gestreckter arm*) nevű szigetek közt 25 Fr. hajó indult ki, kétség kívül olly fel tétellel, hogy a' *Fanisa feju* nevű szigetet el foglalhassák. Azomban észre vévén őket a' nevezett szigetnek által ellenébe örrön állott *Schröder* regementebeli katonák, mingyárt lármát ütöttek, mellynek hallására a' körül belől lévő falukban fekvő Austriai gyalog compániák, és *Hohenzoller* vasas regementének egy escadronja oda futván, mind apró, mind nagy fegyvereiknek tüze által vissza üzték a' 25 hajó Frantziáságot.

August. 8-dik napján fülébe menvén Gróf *Wurmser* lovas hadi vezérnek, hogy sok tábori eszközökkel, eleséggel, és ágyúkkal meg terhelte-tett Fr. szekerek indúltanak volna ki *Strafsburgból* *Landau* felé, 3 batalion gyalogságot, és 3 divisió lovasságot parantsolt *Innsheim* mellett táborba szállani. Melly dolgot jókor észre vévén a' Fr. szekerek, nem méreszlettek előbb menni, és így minden *Landauba* vivő utak el lévén záratatva, sem eleséget, sem más szükséges eszközöket nem lehet az ottan lévő Fr. seregnek számá-ra vinni.

August. 9-ik napján *Erdödy* huzár regementéből való fő hadnagy *Nedeczky*, *Steinweiler* felé küldettvén ki 24 emberrel az ellenségnek meg kémlelésére, a' *Frikefeldi* parasztok által el árultatott, és 80 lovas Fr. vadász katonák által körül keritetett, kiktől nemhogy meg rettent volna *Nedeczky* hadnagy, sőt 10-et közülök le vágván, 9-et pedig el fogván, 's öt lovat nyervén, minden veszteség nélkül vissza ment.

August. 15 napján illyetén jelentést küldött *Koburg* hertzeg *Herzai* fő kvártélyából a' Bétsi

udvari hadi Kantzelláriához. Fülébe menvén a' *Blankensteini* hufzár regementeli fő Strázsa mesternek *Uznak*, August. 11-dik napján éjszél után, hogy egy Fr. colonne *Steenvordeból Abeele* és *Poperinghe* felé menni szándékozna, minden haladék nélkül meg tette annak meg akadályoztatására szükséges rendeléseket. Ezek szerént Gr. *Althán* kapitány 30 hufzárral, Gr. *Spauer* kapitány 25 vadász katonával, *Laudon* szabad seregéből 5 compániával, és 3 hollándiai granátéros compániával, egygy 3 fontos ágyúval éjjél után egy órakor három colonnében ki küldettek, melyek közül a' jobb kézre menőt *Spauer*, a' bal kézre menőt pedig *Hanger* kapitányok vezették, és mindnyájan, 's leg kiváltképen a' jobb és bal kézre menők úgy helyhezítették magokat, hogy az előre törekedő ellenség által késő vétettesse nek észre. Mellynek az a' jó következése volt, hogy a' midőn a' Cs. K. közepső colonné oldalról és hátról réájok tüzelt, ekkor Gr. *Althán*-kapitány is közikbe vágatván 30 hufzárjaival annyira meg rontották a' Frantziákat, hogy igen kevesen mehettek közülök oda vissza, a' honnan el jöttek.

B e t s.

E' mostan folyó hólnapnak 19-ik napján egy irást méltoztatott Felső Fehedelmünk az udvari hadi Kancelláriához botsátani, mellyben érzékeny ki fejezésekkel jelentette ki, mind az Ausztriai, mind az égyyesült hadi seregeknek *Valentzia* ostromoltatása alatt mutatott hiveségekből és vitézségekből származott tökéletes meg elégedését. Egyfzersmind parantsolni méltoztatott ő Felsője az udvari hadi Kancelláriának, hogy *Koburg* hertzeghez irattatandó levélben, közönyve meg ő Felsője nevében az egész hadi seregnek hozzája mutatott hiveségét, és adja tudtára, hogy noha ő Felsője ügyes bajos dolgai miatt nem lehetett szemmel látott tanúbizonysága vitéz és

ditsiretre méltó magok viseleteknek: mindazonáltal lélekben minden ki állott vezedelmeikben és nyomorúságaikban jelen vólt, és felettébb való örömmel olvasta azoknak a' tiszteknek neveiket, a' kik *Valentzia* várának ostromlásában magokat mások felett meg különböztették. Egyszermind kegyelmesen tudtokra adatta, hogy noha ő Felsége minden elő fordulandó alkalmatosságban meg fog róllok emlékezni: mindazonáltal által szükségesnek itili a' hadi Kantzelláriának is meg parantsolni, hogy a' hadi tisztségeknek ki osztogatásokban, különös tekintet legyen réájok. Ezen indító okból mingyárt ekkor, két nevezetes Generálnak hívségét méltoztatott ő Felsége meg jutalmaztatni, u. m. Gr. *Ehrbuehnak* és B. *Wenckheimnak*, amannak a' *Mathesen*, ennek pedig a' *Brentanó* vacans regementeit ajándékozta. Továbbá *Márchánd* minör második kapitánt, valóságos kapitánnyá; a' kemény lövő seregből *Philippovich*, és *Ogrissovich*, Beaulieutól *Tartler*, és *Brechainvillétől* Wurmser fő hadnagyokat alkapitányokká tenni méltoztatta. A' Fels. Prussziai király is ő Felsége kegyelmességébe ajánlotta azokat az Austriai tiszteket, a' kik Moguntziának ostromoltatása alatt jeles magok viseletek és vitézségek által másoknak is például vóltanak. — Ezek között ezek vóltak nevezetesebbek: Gr. *Heister* Gemming regementének Obestere; Báró *Wenckheim*, Wurmser huszár seregének Obestere; *Reisinger* fő Strázsa mester; *Bechel* all-hadnagy és *Leiner* zászló tartó *Manfredini* regementéből, *Brentanó* kapitány, és *Herlitzka* zászló tartó *Gemmingentől*; *Rajzenstein*'s *Dietz* kapitányok, és *Konentz* fő hadnagy *Callenberg*től; *Mesmacher* hadnagy *Bendertől*; *Ertl* kapitány *Wartensleben*től; és hogy egyebeket el halgassák, kapitány *Buday Ignátz* Wurmser huszár regementéből, a' ki Moguntziának mind bé zároltatása, mind kemény ostromoltatása alatt, vitézi tselekedetei, és okos rendelései által különös érdemet és tekintetet szerzett magának. Több jeles tselekedetei

közül ez égyet említem. *Juliusnak* 3-dik napján *Bretzenhejm*ba küldetvén comandóba, és annak tornyából látván, hogy a' *Frantziák*nak mintegy 1200 lépésnire álló külső vigyázói lovaikat le kantározták és bátran füveztek volna; minthogy estéli 6 órakor a' strázsák felváltásának ideje vala, isméretesebb leg jobb katonáit rendelte arra, ki, és illetén parantsolattal küldötte ki *Csákány* nevű Strázsza mesterét vigyázaton állott katonáihoz, hogy mihelyt pajtásaik által fel fognak váltattatni, azonnal sebes vágatva hajtsanak azokra a' 10 *Fr.* külső vigyázókra, a' kik az ő vigyázóitól tsak 120 lépésnire állottanak, és a' kiket közülök el érhetnek, és meg adják magokat, fogják el, a' kik pedig magokat védelmezni fogják, vágják le lovaiktól; azután kövessék ötet, t. i. az említett *Buday* kapitány urat, hogy eképen előbb érkezhessenek a' *Fr.* tisztt postyára, az az, vigyázó helyére, mintsem lovaikat fel kantározhatnák, és azokra fel ülven, védelmezhetnék magokat. Valamint a' nevezett kapitány úr a' rendeléseket tette, akképen történt a' dolog, a' vitéz *Wurmser* huzárok a' vigyázaton lévő *Fr.* fő tisztt egy *Strázsza* mesterrel és 13 közemberrel égyütt le vágták, 4 et keményen meg sebesítve el fogtak, és ha többen lettek volna, egy sem menekedhetett volna ki körmeik közül. E' történetet meg beszélvén *Lajos* hertzeg a' *Pruffziai* királynak ebéd selett, nagyon nevelt a' *Fejedelem*, és így szóllott: *Csudáalom, hogy az a' Fr. tisztt olly ostoba lehetett, és meg engedte embercinek lovaikat le kantározni; ha még élne, ennekutánna vigyázóbb lenne a' Császári huzárok iránt.* — *Mingyárt a' tsata után hozzája ment Báró Kleist Pruffzus Generál, és azon 16. Wurser huzárokat 4 arannyal meg ajándékozta.*

Elegyes Tudósítások.

Edinghofenben, August 15-ik napján költ levélből olvassuk, hogy a' *Pruffziai* hadi seregeknek

hátra maradtott része, a' melly emekelőtte *Dürkheim* és *Grünstadt* mellett táborozott, az *Edinghofeni*, és Landáviai környéken telepedett légyen le; és hogy maga a' Fels. Prúfsziai király is *Edinghofen*be vitte quártélyát által, és a' *Taufenbachi* uraság palotájába szállot bé. Így lévén a' dolog, a' Prúfszus, és Hafszus seregek, melylyek az égyyesült seregeknek jobb szárnyát formállják, minden bizonnyal *Landavia* ellen fognak dolgozni, a' *Gr. Wurmser* lovos hadi vezér armadája pedig, a' *Conde* hertzeg corpusával égyte-temben *Weisenburgot* fogja megtámadni — Azonközben, a' mint a' hir foly a' *Brunsvigiai* hertzeg *Bits* felé fog tolakodni, és a' *Dáhn* völgyet el foglalni igyekezni; *Hohenloe* hertzeg pedig a' *Weyleri* hegyek közzé nyomúlni. Annal bizonyosabb nints, hogy a' német birodalombeli seregek keményen bé sántzollyák magokat *Insheim* mellett, Landávián felől, és hogy a' Frantziák is derekasan ágyúznak reájok, de még ekkorig semmi kárt nem tehettének nékie.

Tegnap dél után vitettek itten a' város mellett a' dunának leg nagyobb karján mintegy 12 száz Frantzia hadi foglyok hajókon Magyar Ország felé, és a' mint halljuk a' Temesi Bánátba fognak bé szállitatni. Eggy Generál, és 30 hadi tilzt vólt közöttök.

A' Moguntziai lakosok követtséget küldötte-
nek *Aschaffenburg*ba választó fejedelmekhez, en-
nek magok közibe lejendő invitatiójára.

Tudósítások.

Múlt esztendőben Mindszent havának 15-dik napján költ ki eggy kegyelmes parantsolat, melly szerént N. Szeged Sz. K. városban a' *Filosofia*-nak, az az, józan tudománynak tanitatatása meg engedtetett. E' végre a' N. Város Tanátsa eggy

betses, 's valóban díszes épületet emeltetett, és azon igen határozos és szükséges Tudomány egy részének tanítását a' helybeli áhéiatos papi Rendnek engedte által, és immár kívánatos folyamattában is vagyon. A' jövő iskolai elzindoban az említett tudománynak egyéb részei is fognak taníttatni, vagy az eddig is gyakorlásban vólt, vagy a' következő Ország gyűlésén meg határozatandó mód és methodus szerént. Ez azért adattatik a' N. Publicumnak tudtára, hogy a' melly vagy közelebb, vagy távolabb lakó ifjaknak kedvek lejend ezen tudománynak tanulására, bizvást oda mehetnek, és tellyes bizodalommal lehetnek, hogy az említett Sz. Királyi váras semmit el nem fog múlatni, a' mi ezen cathedrának tökéletesítésére meg kívántatik.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Erdély Ország.

Abrud - Bánya városát Fels. Urunk sokadalmas (vásáros) helyé méltoztatott tenni. Az elzindönként tartatandó *Abrud - Bányai* 3 sokadalmaknak napjai következők fognak lenni: *Májusnak* 1-ső napja — *Septembernek* 24-dike — és *Decembernek* 21 dike. Az ezen meg nevezett 3 napokat meg előző három három napokon barom vásárok fognak tartattatni. Az első sokadalom jövő *Septembernek* 24-dikén, az ezt meg előzendő három napi barom vásárokkal égyütt, el fog kezdödni.

Doct. Decsy Sámuel.